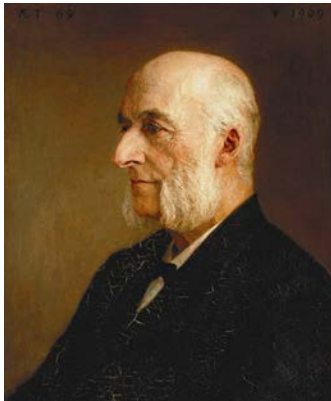

EEN WANDELING DOOR HET PINETUM BLIJDENSTEIN

Hartelijk welkom in het Pinetum Blijdenstein. Het Pinetum bevat een van de grootste verzamelingen naaktzadigen (*gymnospermen*) ter wereld. Naaktzadigen zijn bomen en struiken zonder bloemen. Voorbeelden daarvan zijn dennen, sparren en de bomen die in het dagelijks leven coniferen worden genoemd. De collectie van het Pinetum bestaat uit 1200 exemplaren behorende tot 389 verschillende soorten uit alle delen van de wereld.

B.W. Blijdenstein

Het Pinetum werd in 1911 gesticht door Benjamin Willem Blijdenstein, directeur van de Twentsche Bank in Amsterdam. Hij woonde op het landgoed Vogelenzang aan de 's-Gravelandseweg. In een deel van zijn tuin verzamelde hij exotische bomen. Het ontwerp voor het Pinetum in Engelse landschapsstijl liet hij maken door tuinarchitect H. Copijn. Na zijn dood werd het Pinetum een onderdeel van de Hortus van de Universiteit van Amsterdam. Tegenwoordig behoort het Pinetum toe aan de Stichting Pinetum Blijdenstein. De tuin en de collectie worden onderhouden door de beheerder, Hans van Roon, met de hulp van een aantal vrijwilligers. Hij woont in het huis bij de ingang.

Deze wandeling leidt u door het Pinetum. Geniet vooral van de prachtige natuur. Bij een aantal bijzondere bomen zullen wij even stilstaan. De cijfers in de tekst verwijzen naar de bordjes bij de bomen. Bij enkele bomen staan informatieborden met meer bijzonderheden. De wandeling duurt ongeveer drie kwartier. Op de achterpagina ziet u een plattegrond van het Pinetum.

De wandeling begint en eindigt bij het bezoekerscentrum Klein Vogelenzang.

» U gaat rechtsaf in de richting van het bezoekerscentrum en de kassen.

1. Cycadeeën

In de muurkas staat een deel van de uitgebreide collectie cycadeeën van het Pinetum. Zij vormen een zeer oude plantengroep die al bestond voor de tijd van de dinosaurïërs. Cycadeeën groeien in tropische en subtropische streken en staan daarom hier in de kas. Zomers staan de meeste buiten opgesteld.

» Voor de muurkas staat de collectie:

2. Ephedra's

Ephedra's lijken op het eerste gezicht allemaal op elkaar. Ze zien er uit als dik gras. Ephedra's komen voornamelijk voor op de ruige bodems van bergachtige streken. Van de planten wordt efedrine gewonnen, een geneesmiddel dat onder meer tegen verkoudheid wordt gebruikt.

» Loop nu door, de grote kas in.

3. Grote kas

De meeste coniferen komen voor in koelere streken. Slechts enkele soorten groeien in de tropen en subtropen. Die staan hier in deze kas. Het zijn (naast de cycadeeën) vooral planten die je niet meteen als een conifeer zou herkennen. Ze hebben namelijk geen naalden of schubben maar bredere bladeren die vaak leerachtig aanvoelen. De meeste tropische soorten behoren tot de familie van de *Podocarpus*-achtigen.

» Als u de kas uitkomt, gaat u rechtsaf. U loopt nu door de Tasmaniëtuin.

4. Tasmaniëtuin

In deze tuin vindt u coniferen die alleen op het eiland Tasmanië in het wild voorkomen. De

bomen die hier staan blijven klein. Sommige doen meer aan een heideplantje denken dan aan een conifeer. De *Lagarostrobos* is één van de bijzonderheden. Deze soort is 15.000 jaar oud.

» U gaat nu rechtsaf. Even verderop gaat u weer rechtsaf op het tegelpad dat leidt naar de:

5. Fijnspar (*Picea abies*)

Herkent u deze boom? Het is de kerstboom. Het gebruik van de kerstboom gaat terug tot de Germanen. Bij het midwinterfeest (op 21 december) zetten zij een groenblijvende boom op hun erf die het opnieuw ontwakken van de natuur symboliseerde.

» Loop nu weer terug en ga aan het eind van het tegelpad rechtsaf. Op de T-splitsing loopt u eerst naar links. Aan uw linkerhand ziet u een boom met een veelheid aan stammen. Het is de:

6. Sawaracipres (*Chamaecyparis pisifera*)

Deze cipres groeit in de bergen van Japan. De stammen van dit exemplaar waren oorspronkelijk takken die de grond raakten en daar vervolgens wortel schoten. Op den duur is hun verbinding met de stam van de boom verbroken. De oudste stam ziet u nog in het midden.

» Loop weer terug en ga op de T-splitsing naar links. Rechts ziet u nu de:

7. Libanonceder (*Cedrus libani*)

In de Bijbel wordt verteld hoe koning Salomo een schitterende tempel liet bouwen. Hij gebruikte daarvoor het hout van de ceders van de Libanon. Tegenwoordig is er nog maar een klein bos ceders op de berg Libanon over. Dat is onder meer het gevolg van het feit, dat de Turken het hout tijdens de Eerste Wereldoorlog gebruikten om hun locomotieven mee te stoken.

» Wat verderop ziet u links de:

8. Japanse notenboom (*Ginkgo biloba*)

De *Ginkgo biloba* met zijn bijzonder gevormde bladeren wordt beschouwd als de oudste levende boomsoort. Hij is zo'n 200 miljoen jaar oud. De boom werd gekoesterd door de monniken van de boeddhistische tempels in China en Japan. In 1730 werd de eerste *ginkgo* in Europa ingevoerd.

» Aan het einde van het pad ziet u naast elkaar twee bijzondere bomen. Het zijn zogenaamde:

9. Cultivars

Cultivars zijn bomen die niet in de natuur voorkomen maar zijn gekweekt met een bijzondere eigenschap. U ziet hier een mooi voorbeeld aan de rechterkant. *Thuja plicata Zebrina*. De naam Zebrina verwijst naar het strepenmotief op de bladeren, dat doet denken aan een zebra.

» Volg het pad naar links. Wat verderop ziet u aan uw rechterhand de:

10. Atlasceder (*Cedrus atlantica*)

Deze ceder is afkomstig uit het Atlasgebergte in Noord-Afrika. Aan de voorzijde ziet u een prachtige stam maar aan de achterkant is hij helemaal opengesneden. Daar heeft ooit een soortgelijke stam aangezeten. Die is er echter bij een zware storm in 1971 afgebroken. De boom heeft zich goed hersteld. Als u naar boven kijkt kunt u met wat fantasie nog zien waar de oude stam heeft gezeten.

» Aan de overkant kunt u bijna niet missen de:

11. Mammoetboom (*Sequoiadendron giganteum*)

Deze woudreus uit Californië is qua volume de grootste boomsoort ter wereld. Dit exemplaar is 28m. hoog. De sponsachtige bast biedt een natuurlijke bescherming tegen de gevolgen van bosbranden.

» Als u het pad blijft volgen, loopt u aan tegen de:

12. Reuzenlevensboom (*Thuja plicata*)

De verschillende hoogoplopende stammen van deze boom geven hem een prachtige uitstraling. De indianen in Noord-Amerika gebruikten de lange rechte stammen voor het maken van totempalen. Deze boom werd hier al in 1891 door Blijdenstein geplant en is één van de oudste bomen van de tuin.

» Wanneer u doorloopt ziet u links de:

13. Grove den (*Pinus sylvestris*)

De grove den is in Nederland inheems. Dat wil zeggen dat hij al van oorsprong in ons land groeit. In de 19e eeuw zijn veel van deze dennen aangeplant op de zandgronden in ons land zoals die in het Gooi.

» Verderop staat rechts wat naar achteren de:

14. *Pseudotsuga menziesii* Pendula

Pseudotsuga menziesii is de Latijnse naam van de douglasspar. Deze soort is een cultivar. De naam *pendula* verwijst naar de hangende takken. Ga er eens onder staan en kijk hoe mooi de stam zich omhoog beweegt.

» Loopt u nog even door dan ziet u links een niet zo opvallende lage plant:

15. Zilverspar (*Abies amabilis* Spreading Star)

Deze bijzondere cultivar is 80 jaar geleden in het Pinetum gekweekt. Wanneer u tussen de takken doorkijkt ziet u de geweldig dikke stam die daaronder verborgen zit. Breekt u eens een van de naalden doormidden. Dan ruikt u de karakteristieke geur van mandarijnen.

» Verderop ziet u links wat naar achteren een hele grote zilverspar:

16. Reuzenzilverspar (*Abies grandis*)

De reuzenzilverspar is afkomstig van de noordwestkust van Noord-Amerika. Dit exemplaar is met zijn 33 meter de hoogste boom van het Pinetum.

» Als u verder doorloopt ziet u rechts een bekende. Het een groot exemplaar van de:

17. Nordmannspar (*Abies nordmannia*)

Deze mooie spar uit de Kaukasus wordt steeds vaker als kerstboom gebruikt. De naalden vallen minder snel uit dan die van de traditionele fijnspar die we eerder zagen (nr. 5).

» Na de nordmannspar ziet u rechts een groepje van vijf bijzondere bomen, de:

18. Wierookceder (*Calocedrus decurrens*)

Het zachte geurende hout van deze bomen met hun gegroefde bast is bijzonder geschikt om potloden van te maken.

» De woning die u voor u ziet is de beheerderwoning:

De beheerderwoning werd in 1903 gebouwd naar een ontwerp van de bekende Hilversumse architect J.W. Hanrath. Kijk ook even naar de tuinmuur. Het is een zeldzame dubbele muur die was bedoeld om een vroege fruitoogst van de vruchtbomen die hier oorspronkelijk stonden te bevorderen. Zowel de woning als de muur zijn gemeentelijk monument.

» Loop niet zo maar voorbij aan de kleine boom rechts. Het is de:

19. *Larix griffithiana*

In 1983 verzocht het Pinetum Blijdenstein de koning van Bhutan per brief om een exemplaar van deze boom. Na vijf jaar kwam het antwoord. De koning schonk het Pinetum deze uiterst zeldzame boom die op de ambassade in Den Haag kon worden opgehaald.

» Aan het eind van dit laantje ziet u een grote boom:

20. Spiesden (*Cunninghamia lanceolata*)

Deze boom komt vooral voor in Zuidoost Azië. Het hout is daar zeer gewild vanwege zijn duurzaamheid en bijzondere geur. De spiesden verliest geen naalden maar hele loten. Die bruine takken kunt u in de boom zien hangen.

» U gaat nu naar rechts en vervolgens voor de beheerderwoning weer naar links. Aan uw rechterhand ziet u tegen de tuinmuur achtereenvolgens een aantal bijzondere bomen. Die ziet u het beste als u het gras oploopt.

21. Watercipres (*Metasequoia glyptostroboides*)

In 1941 werd deze boom ontdekt in een afgelegen streek in Zuidwest China. Om de soort voor uitsterven te behoeden werden in 1947 zaden van de boom verspreid over een aantal gerenommeerde arboreta waaronder het Pinetum Blijdenstein. Deze boom is uit dat eerste zaad gegroeid.

» Wat verderop staat de:

22. Cephalotaxus harringtonia

Een knoptaxus uit Japan, ook wel Japanse pruimtaxus genoemd. Deze grote struik groeit op de rotskliffen en in bergstreken. Het is de eerste soort *Cephalotaxus* die door westerse plantverzamelaars werd ontdekt in 1839.

» Verderop ziet u de:

23. Kustmammoetboom (*Sequoia sempervirens*)

Deze boom, ook wel de kustsequoia genoemd, is de hoogste boomsoort ter wereld. Het hoogste exemplaar meet 115 m. De oudste populatie van deze bomen staat aan de kust bij San Francisco in de Verenigde Staten. Verwar de boom niet met de mammoetboom (*Sequoiadendron giganteum*) die we al eerder tegenkwamen (nr. 11) en die in volume de grootste boom ter wereld is.

» Loop nu van het gras terug naar het pad. Tegenover het bezoekerscentrum staan nog twee bijzondere bomen:

24. *Taxus brevifolia*

De gewone taxus (*Taxus baccata*) is inheems in ons land. Hij is herkenbaar aan de rode 'bessen' en wordt veel gebruikt in hagen. In het Nederlands wordt hij ook wel venijnboom genoemd wat verwijst naar het feit dat hij zeer giftig is. De taxus levert de giftige stof taxine

die een belangrijk bestanddeel vormt voor medicijnen tegen bepaalde vormen van kanker (taxol). De *Taxus brevifolia* (afkomstig uit het noordwesten van Noord-Amerika) bevat het hoogste percentage taxol van alle taxussoorten.

» Rechts van de taxus staat de:

25. Jeneverbes (*Juniperus communis*)

Evenals de taxus (nr. 24) en de grove den (nr. 13) is de jeneverbes een inheemse boom. De boom is beschermd. In het Gooi staan nog maar enkele wilde exemplaren. De kegels van de vrouwelijke exemplaren zien er uit als zwartblauwe bessen. Ze worden gebruikt in jenever, zuurkool en marinades voor wild.

U bent hiermee aan het einde gekomen van uw wandeling. Wij hopen dat u ervan heeft genoten.

Is het bezoekerscentrum Klein Vogelenzang open? Dan nodigen wij u graag uit om op het terras onder het genot van een drankje nog wat na te genieten van onze tuin.

Wilt u nog eens terugkomen? Voor € 17,50 kunt u jaarkaarthouder worden van het Pinetum Blijdenstein. In het bezoekerscentrum vindt u daarover meer informatie.

